๙๔ พรรษา ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา

จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา
พระเกียรติเกริกไกร

๘๔ พรรษา ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา

คำนำ

"๘๔ พรรษา ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา" สำนักราชเลขาธิการ มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้ร่วมกันจัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสอันเป็นมงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระชนมพรรษา ๗ รอบ ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

หนังสือชุด จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา เป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจพระราชดำริ พระปรีชาสามารถและผลสำเร็จจากการพัฒนาในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ก่อให้เกิดคุณูปการต่อประชาชน ประเทศชาติมาอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำเป็นหนังสือชุด จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา มีทั้งสิ้น ๑๔ เล่ม ประกอบด้วย หลักการทรงงาน, รากฐานความมั่นคงของมนุษย์, น้ำคือชีวิต, ปราชญ์แห่งดิน, รักษ์ป่า : รักษาสิ่งแวดล้อม, วิถีแห่งดุลยภาพ, ทฤษฎีใหม่, ชะลอน้ำ : เพิ่มความชุ่มชื้น, กำแพงธรรมชาติที่มีชีวิต, พลังงานสีเขียว, จากน้ำเสียสู่น้ำใส, พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต, ผลสำเร็จสู่ประชาชน และพระเกียรติเกริกไกร

โดยมีเป้าหมายหลักคือ เพื่อให้การจัดโครงการเฉลิมพระเกียรติ **"๘๔ พรรษา ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา"** เป็นไปอย่างสมพระเกียรติและสามารถเผยแพร่พระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ประกอบกับเพื่อให้เยาวชนและประชาชนทั่วไป ได้มีส่วนร่วมในการสานต่อและถ่ายทอดแนวพระราชดำริได้อย่างชัดเจน เหมาะสม ผ่านการเรียนรู้จากหนังสือชุด จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา ทั้ง ๑๔ เล่ม ที่มีลักษณะที่เรียบง่ายสามารถนำไปประยุกต์ได้อย่างหลากหลาย อันนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม องค์กร และประเทศชาติ ให้บังเกิดความสุขและความยั่งยืนตลอดไป

คณะทำงานจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติ **"๘๔ พรรษา ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา"**
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(สำนักงาน กปร.)

พระเกียรติเกริกไกร

เกริกเกียรติกษัตริย์ไทย

พระปรีชาสามารถด้านอักษรศาสตร์ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน รวมทั้งบาลี สันสกฤต เขมรโบราณ และเทวนาครี ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากหนังสือที่ทรงแปลจากภาษาต่างประเทศหลายเรื่อง อาทิ นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ ติโต และพระมหาชนก เป็นต้น

พระปรีชาสามารถด้านการทรงดนตรีสากล ไม่ว่าจะเป็นแคลริเนต แซ็กโซโฟน และเปียโน ประกอบกับทรงสนพระราชหฤทัยในการประพันธ์บทเพลงด้วยทำนองสากล เช่น เพลงบลูส์

พระปรีชาสามารถด้านกีฬา ทรงเป็นนักกีฬาสากลที่มีพระปรีชาสามารถ ทรงเคยเข้าร่วมในการแข่งขันระดับนานาชาติ และได้รับรางวัลเหรียญทองชนะเลิศจากการแข่งขันเรือใบประเภทโอเค ในกีฬาแหลมทอง ครั้งที่ ๔ เมื่อปี ๒๕๑๐

การเจริญพระราชสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ

หลังจากเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ และการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์ไทยลำดับที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อปี ๒๔๙๓ แล้วนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯ เยือนประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เพื่อทรงศึกษาต่อ เมื่อเสด็จนิวัตพระนครในปี ๒๔๙๔ พระองค์ทรงใช้เวลาส่วนใหญ่เสด็จฯ เยี่ยมเยือนพสกนิกรในท้องถิ่นทุรกันดารทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ส่วนการเสด็จฯ เยือนต่างประเทศในช่วงนั้น เริ่มต้นตั้งแต่ปี ๒๕๐๒

ด้วยพระราชจริยาวัตรอันงดงามและการวางพระองค์อย่างดีเยี่ยมภายใต้สถานการณ์ต่างๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถได้ทรงกระชับสัมพันธไมตรีกับผู้นำของประเทศที่เสด็จฯ เยือนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่มีผู้นำของหลายประเทศได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยในระยะต่อมา ช่วยให้นโยบายการต่างประเทศและการดำเนินการทางการทูตสะดวกราบรื่นขึ้น ทั้งยังทำให้รัฐบาลต่างประเทศและเอกชนให้ความช่วยเหลือสนับสนุนประเทศไทยในเวลาต่อมาด้วย

นานาชาติซ้องสรรเสริญ

หลักการอันเป็นสากล

ในช่วงระยะ ๑๐ ปี แรกนั้น พระองค์ทรงเน้นการสงเคราะห์และงานด้านสาธารณสุข ด้วยทรงเห็นว่าเป็นเรื่องเร่งด่วน เหมือนดังกรณีคนป่วย ก็จะต้องให้ยาระงับไข้แก้ปวดก่อน แล้วจึงรักษาอาการอื่น หรือหาทางป้องกันโรคนั้นๆ ต่อไป

ในระยะต่อมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชดำริเพื่อแก้ปัญหาในเชิงโครงสร้าง ทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนา และทรงงานเพื่อพสกนิกรอย่างมิรู้จักเหน็ดเหนื่อย คุณค่าของแนวพระราชดำริหรือหลักการของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นแนวคิดหรือหลักการที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง ได้แก่ หลักการธรรมชาติ หลักการที่ง่ายต่อการเข้าใจ หลักประชาพิจารณ์ หลักการความยั่งยืน พออยู่พอกิน และหลักการบูรณาการ

มิตรไมตรีต่อเพื่อนบ้าน

นอกเหนือจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริเพื่อช่วยเหลือพสกนิกรชาวไทยของพระองค์แล้ว ยังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานความช่วยเหลือให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน ดังกรณีของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อันได้แก่ **โครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรห้วยซอน-ห้วยซั้ว (หลัก ๒๒)** ซึ่งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านนายาง เมืองนาทรายทอง กำแพงนครเวียงจันทน์ ดังคำกล่าวของท่านไกสอน พมวิหาน ความตอนหนึ่งว่า

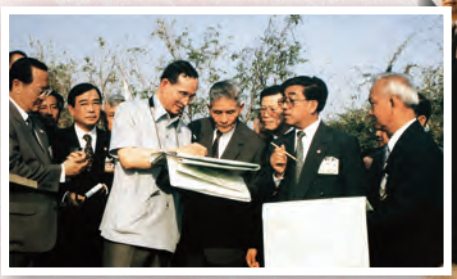

"...หากโครงการดังกล่าวนี้เกิดขึ้น และดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับประเทศและประชาชนลาวของข้าพเจ้า ทั้งจะเป็นสัญลักษณ์แห่งไมตรีจิต มิตรภาพฉันพี่น้องและความร่วมมืออันดีระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับราชอาณาจักรไทยชั่วกาลนานอีกด้วย..."

สืบสานแนวพระราชดำริสู่การขยายผล

ความสำเร็จของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นอกจากได้มีการขยายผลความสำเร็จออกไปยังหมู่บ้านใกล้เคียงกับพื้นที่ของโครงการ และได้มีการขยายผลออกไปยังพื้นที่อื่นๆ ที่มีสภาพปัญหาคล้ายคลึงกัน แล้วยังมีการขยายผลไปดำเนินการในต่างประเทศ ดังกรณีของ **โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเกษตร - ป่าไม้ควนตัน** ในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นต้น

ศูนย์กลางเครือข่ายหญ้าแฝกระดับโลก

โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการที่ตั้งขึ้นตามพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระราชทานไว้เป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๔ เนื่องจากดินในประเทศไทย ซึ่งเป็น

ปัจจัยสำคัญสำหรับเกษตรกรรมอันเป็นอาชีพหลักของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ ประสบปัญหาคุณภาพเสื่อมโทรม และมีการชะล้างพังทลาย โดยเฉพาะในพื้นที่สูง พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำริให้มีการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งนี้ ทรงเห็นว่าหญ้าแฝกเป็นพืชที่มีระบบรากที่หยั่งลึกและเป็นแนวแผงสามารถใช้เป็นกำแพงกั้นเพื่อลดการไหลบ่าของน้ำและกักตะกอนดิน ช่วยลดการชะล้างพังทลายและเพิ่มธาตุอาหารในดินอีกทางหนึ่ง

สานสัมพันธ์เพื่อนบ้านไพบูลย์

จากความสำเร็จและความสนใจในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในด้านต่างๆ กระทรวงการต่างประเทศซึ่งมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนานาประเทศ ได้ริเริ่มที่จะนำแนวพระราชดำริโดยเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ขยายผลไปยังประเทศต่างๆ โดยเฉพาะเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างกรมวิเทศสหการ (หรือสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน) กระทรวงการต่างประเทศกับสำนักงาน กปร. เรียกว่า **โครงการบัวแก้วสัมพันธ์**

นานาชาติประทับใจและรับไปปฏิบัติ

นับตั้งแต่เริ่มโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจนถึงปัจจุบัน มีพระประมุข ประมุข ผู้นำองค์กร หน่วยงานจากต่างประเทศได้มาศึกษางานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลายครั้ง เช่น สมเด็จพระราชาธิบดีกุลสตาฟที่ ๑๖ และสมเด็จพระราชินีซิลเวียแห่งสวีเดน สมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ ๒ และเจ้าชายฟิลลิปแห่งสหราชอาณาจักร เจ้าชายฮาจีอัลมูห์ทาดีบิลลาห์ มกุฎราชกุมารแห่งบรูไนดารุสซาลาม เจ้าชายอากิฮิโนแห่งประเทศญี่ปุ่น พร้อมด้วยพระชายา พระราชาธิบดีแห่งมาเลเซีย นายไกสอน พมวิหาน และนายหนูฮัก พูมสะหวัน ประธานสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นต้น

นอกจากนี้ บางองค์กรยังได้นำแนวทางตามแนวพระราชดำริไปดำเนินการ ดังเช่น การประชุม The World Summit on Sustainable Development (WSSD) ประจำปี ๒๕๔๖ ซึ่งจัดโดยองค์การสหประชาชาติ เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างชี้ชัดถึงการได้รับความยอมรับในระดับสากล

สื่อต่างชาติเทิดพระเกียรติพระผู้มีคุณ

พระเกียรติยศในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในสายตาสื่อมวลชนต่างชาติ เช่น **นิตยสาร เอเชียวีก (Asia Week)** เสนอข่าวและเขียนบทความสดุดีเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโอกาสมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๒

พระเกียรติคุณขจรไกล

นานาชาติได้ขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลและปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในด้านต่างๆ ดังนี้

- **วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๓๐ : เหรียญทองเฉลิมพระเกียรติคุณในการนำชนบทให้วัฒนา (The Gold Medal of Outstanding Leadership in Rural Development)** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย The Asian Institute of Technology เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระปรีชาสามารถในการริเริ่มโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในถิ่นทุรกันดาร

- **วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๓๔ : เหรียญสดุดีขององค์กรโรตารี่สากล (The Award of Honor)** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย องค์กรโรตารี่สากล (The Rotary International) เพื่อเฉลิมพระเกียรติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง ตลอดจนพระองค์ได้พยายามสรรค์สร้างสัมพันธภาพอันดีงามระหว่างประเทศไทยและนานาประเทศเป็นอย่างดี ด้วยเหรียญสดุดีนี้เป็นเหรียญสูงสุดขององค์กรโรตารี่สากลที่มอบให้แก่ประมุขหรือผู้นำของประเทศที่มีผลงานดีเด่นเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ

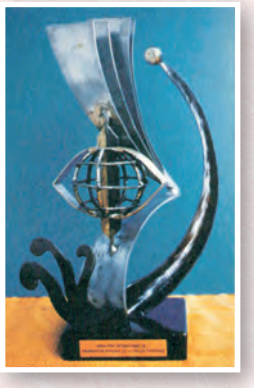

- **วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๓๔ : เหรียญฟีแล (Philae Medal)** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการพัฒนาชนบทในถิ่นทุรกันดารและยกระดับคุณภาพชีวิตของปวงชนชาวไทยให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- **วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ : เหรียญทองประกาศพระเกียรติคุณด้านสิ่งแวดล้อม (UNDP Gold Medal of Distinction)** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เพื่อเฉลิมพระเกียรติที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจดีเด่นจนเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- **วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ : เหรียญทองสาธารณสุขเพื่อมวลชน (Health-for-All)** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย องค์การอนามัยโลก (WHO) ด้วยตระหนัก

ในพระราชปณิธานอันแน่วแน่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่างๆ นานัปการเพื่อประโยชน์ทางด้านการสาธารณสุขและเพื่อสุขภาพ และความกินดีอยู่ดีของพสกนิกรชาวไทย

- **วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๓๖ : เหรียญรางวัลเทิดพระเกียรติในด้านการสงวนรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ (The Natura Pro Futura)** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย The International Society of Chemical Ecology (ISCE) เพื่อประกาศเกียรติคุณด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
- **วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ : รางวัล The International Merit Award** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย The International Erosion Control Association (IECA) เพื่อเฉลิมพระเกียรติในฐานะที่ทรงเป็นแบบอย่างสำหรับการพัฒนาประเทศอื่นๆ ที่จะได้ปฏิบัติตามในเรื่องการอนุรักษ์ดินโดยใช้หญ้าแฝกในการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม

- **วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ : รางวัลหญ้าแฝกชุบสำริด (The Bronze Vetiver Sculpture Award)** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย ธนาคารโลก (World Bank) เพื่อเฉลิมพระเกียรติในฐานะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนักอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำ เป็นรางวัลสดุดีพระเกียรติคุณสำหรับความสำเร็จทางด้านวิชาการและการพัฒนาในการส่งเสริมเทคโนโลยีหญ้าแฝกระหว่างประเทศ
- **วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๗ : รางวัลสดุดีพระเกียรติคุณด้านป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด (Award of Appreciation in Recognition of Outstanding Contributions in the Field of International Drug Control)** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย โครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (The United Nations International Drug Control Programme หรือ UNDCP) เพื่อเฉลิมพระเกียรติและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ในด้านการแก้ไขปัญหาเรื่องยาเสพติด โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

จัดตั้งโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้น เพื่อช่วยเหลือพสกนิกรที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่สูง และในเวลาเดียวกัน ก็เป็นการแก้ปัญหาเรื่องการปลูกฝิ่นของชาวเขาด้วย ซึ่งโครงการนำร่องดังกล่าวเป็นแนวทางการพัฒนาที่เป็นการผสมผสานระหว่างความเจริญด้านวัตถุและวัฒนธรรมของมนุษย์

- **วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๘ : เหรียญสดุดีพระเกียรติคุณในด้านการพัฒนาเกษตร (Agricola)** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (The Food and Agriculture Organization หรือ FAO) ในฐานะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอุทิศพระองค์เพื่อประโยชน์สุขของปวงชนชาวไทย โดยเฉพาะผู้ซึ่งประกอบอาชีพเพาะปลูก บำรุงรักษาน้ำและบำรุงรักษาป่า ซึ่งพระองค์ทรงยึดหลัก “สนับสนุนการพัฒนาแบบยั่งยืนเพื่อความมั่นคงในอนาคต” มาเป็นหลักปฏิบัติ

- **วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๙ : เหรียญทองเทิดพระเกียรติเนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี (The International Rice Award)** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย สถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ (The International Rice Institute หรือ IRRI) เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมุ่งมั่นพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรไทยด้วยการส่งเสริมให้มีการศึกษาและวิจัยการปลูกข้าว และเพื่อเป็นการสดุดีและรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงห่วงใยและอุทิศพระวรกายในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรและพสกนิกร

- **วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๙ : โล่เกียรติคุณในการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อเพื่อนมนุษย์ในระดับผู้นำประเทศ (The Presidential Award for Humanitarian Service)** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย องค์กรโรตารี่สากล (The Rotary International) เพื่อเฉลิมพระเกียรติการทรงงานพัฒนาประเทศในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่พสกนิกร และธำรงไว้ซึ่งสันติสุข ความเจริญก้าวหน้า ความรุ่งเรืองของประเทศชาติ ตลอดจนความเป็นเอกภาพแก่มวลมนุษย์ทั่วโลก
- **วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ : รางวัล The Partnering for World Health Award** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย วิทยาลัยแพทย์รักษาโรคทรวงอกแห่งสหรัฐอเมริกา (The American College of Chest Physicians) เพื่อแสดงความชื่นชมและสำนึกในพระวิริยอุตสาหะที่ทรงสนับสนุนให้มีการป้องกันและรักษาโรคทรวงอกในประเทศไทย และเพื่อเฉลิมพระเกียรติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงงานอย่างอุทิศพระวรกายเพื่อสุขภาพพลานามัยของปวงชนชาวไทย

- **วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๐ : เหรียญทองเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในฐานะที่ทรงเป็นทั้งผู้นำ ผู้บุกเบิกและดำเนินงานโครงการควบคุมปัญหาการขาดสารไอโอดีนในประเทศไทย** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย The International Council for Control of Iodine Deficiency Disorders (ICCIDD)
- **วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ : เหรียญทองสดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงห่วงใยต่อสุขภาพปอดของประชาคมโลก** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย สหพันธ์องค์กรต่อต้านวัณโรคและโรคปอดนานาชาติ (The International Union Against Tuberculosis or Lung Disease หรือ IUATLD)
- **วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๒ : รางวัล International Humanitarian Award** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย สโมสรไลอ้อน (The Lions Clubs International) เพื่อเฉลิมพระเกียรติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง

สนพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่งที่จะปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยให้ดีขึ้น

- **วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๒ : เหรียญเทเลฟู้ด (Telefood Medal)** ซึ่งเป็นเหรียญเทเลฟู้ดเหรียญแรกของโลก ทูลเกล้าฯ ถวายโดย องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (The Food and Agriculture Organization หรือ FAO) เพื่อเฉลิมพระเกียรติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอุทิศพระองค์เพื่อความผาสุกของอาณาประชาราษฎร์ในถิ่นชนบทไทยให้ยืนหยัดต่อสู้ เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและพึ่งพาตนเองได้
- **วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๘ :** สิทธิบัตรฝนหลวง **"Weather Modification by Royal Rainmaking Technology" เลขที่ ๑๔๙๑๐๘๘** ออกโดยสำนักสิทธิบัตรของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป และสำนักสิทธิบัตรเขตบริหารพิเศษฮ่องกง รวมจำนวน ๑๑ ประเทศ พร้อมได้ประกาศโฆษณาการรับจดทะเบียนใน European Patent Bulletin

- **วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ : รางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ (Human Development Lifetime Achievement Award)** ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme-UNDP) ทูลเกล้าฯ ถวาย โดย องค์การสหประชาชาติ

- **วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ : รางวัลโกลบอล ลีดเดอร์ อวอร์ด (WIPO Global Leaders Award)** ของ องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization หรือ WIPO) รางวัล **"ผู้นำโลก"** แด่ผลงานกังหันน้ำชัยพัฒนา ฝนหลวง ไบโอดีเซล และทฤษฎีใหม่ ในฐานะพระมหากษัตริย์ผู้ทรงอุทิศพระวรกายใช้งานทรัพย์สินทางปัญญาส่งเสริมพัฒนาประเทศให้พสกนิกรไทยมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

พระปรีชาสามารถเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

หลักการทรงงานและพระปรีชาสามารถในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงเป็นที่ยอมรับในระดับสากลอย่างแท้จริง จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ช่วยให้ชาวไทยได้พ้นจากความทุกข์เข็ญได้อย่างยั่งยืน และยังส่งผลถึงการบรรเทาทุกข์โศกและพัฒนาชีวิตให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน

รางวัลและคำสดุดีเฉลิมพระเกียรติทั้งหลายที่ได้ทูลเกล้าฯ ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นประจักษ์พยานอย่างดีถึงพระปรีชาสามารถในพระองค์ แต่เหนือสิ่งอื่นใด พระปรีชาสามารถอันเป็นที่ยอมรับด้วยใจของประชาคมโลกเป็นสิ่งที่ประชาชนไทยปลาบปลื้มปีติเป็นอย่างยิ่งที่มีบุญได้เกิดมาเป็นคนไทย ได้อาศัยร่มพระบารมีและพระปรีชาญาณในพระองค์ช่วยปัดเป่าทุกข์โศกโรคภัยที่คุกคามประชาชนให้สิ้นไป

มิเพียงคนไทยเท่านั้นที่ตระหนักถึงพระมหากรุณาธิคุณในพระองค์ แต่ยังเป็นที่เล่าขานชื่นชมในหมู่ชนนานาชาติอยู่เสมอไป

นายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ ได้กล่าวสดุดีพระองค์ไว้ในโอกาสดังกล่าวว่า

"พระองค์ทรงเอื้อมพระหัตถ์เอื้อไปยังบรรดาผู้ที่ยากจนที่สุด และเปราะบางที่สุดในสังคมไทย ทรงรับฟังปัญหาของพวกเขาเหล่านั้น และให้ความช่วยเหลือพวกเขาเหล่านั้นให้สามารถยืนหยัดดำรงชีวิตของตนเองต่อไปได้ด้วยกำลังของตัวเอง...โครงการเพื่อการพัฒนาชนบทต่าง ๆ ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังประโยชน์ให้กับประชาชนนับเป็นล้านๆ ทั่วทั้งสังคมไทย"

พระราชดำรัสตอนหนึ่งของสมเด็จพระราชาธิบดีแห่งบรูไนดารุสซาลาม ในนามพระประมุขและผู้แทนพระองค์ทั้ง ๒๕ ประเทศ ถวายพระพรแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ พระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๔๙

ณ วันนี้ ประชาคมโลกต่างตระหนักถึงความสำเร็จทั้งหลายทั้งปวงของฝ่าพระบาท หม่อมฉัน องค์พระประมุขและพระราชอาคันตุกะทุกพระองค์ที่มาพร้อมเพรียงกัน ณ ที่นี้ จึงมีความปลาบปลื้มปีติยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่องค์การสหประชาชาติได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์แด่ฝ่าพระบาท

ฝ่าพระบาท พระราชกรณียกิจและความสำเร็จทั้งหมดที่กล่าวมาของฝ่าพระบาท ทำให้หม่อมฉัน องค์

พระประมุขและพระราชอาคันตุกะทุกพระองค์ ณ ที่นี้ต่างรู้ซึ้งตระหนักได้ดีว่า เหตุใดประชาชนของพระองค์จึงได้พร้อมใจกันทูลเกล้าฯ ถวายพระราชสมัญญา "มหาราช" แต่หม่อมฉัน ตลอดจนองค์พระประมุขและพระราชอาคันตุกะทุกพระองค์ที่มีไมตรีจิตพรั่งพร้อมกันมาร่วมงานในวันนี้ ขอถวายพระราชสมัญญาที่เรียบง่ายแต่มีค่าและสะท้อนถึงความรู้สึกของหม่อมฉันและทุกพระองค์ ณ ที่นี้ คือ ฝ่าพระบาททรงเป็น "มิตรที่รักและพึงเคารพอย่างที่สุดของพวกเรา"

ฝ่าพระบาททรงเป็นพลังบันดาลใจให้กับพวกเราเหล่าพระประมุขด้วยกัน และสิ่งนี้ คือเหตุสำคัญล้ำลึกของความพร้อมเพรียงกันมาถวายพระเกียรติในครั้งนี้

คำประกาศสดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในโอกาสที่โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ สหรัฐอเมริกา ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ ณ วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วันศุกร์ที่ ๒๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

องค์การสหประชาชาติมีความปลื้มปีติที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาททูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติจัดทำขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติในโอกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบหกสิบปี

ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ทรงมุ่งเน้นบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของ

ปวงชนชาวไทยมาโดยตลอด เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาชาวโลก จึงพากันขนานพระนามว่าเป็น "พระมหากษัตริย์นักพัฒนา" ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทมีพระราชหฤทัยเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตาต่อพสกนิกรผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาส โดยไม่ทรงแบ่งแยกสถานะ ศาสนา ชาติพันธุ์ หรือหมู่เหล่า ทรงรับฟังปัญหาความทุกข์ยากของราษฎรและพระราชทานแนวพระราชดำริเพื่อให้ประชาชนของพระองค์สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อพัฒนาชนบท ซึ่งมีจำนวนมากมาย ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ความรู้

และนวัตกรรมที่เอื้อต่อความก้าวหน้าในการพัฒนา และยังประโยชน์ให้แก่พสกนิกรทั่วประเทศ อาทิ โครงการพัฒนาเกษตรขนาดเล็กด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม โครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน รวมทั้งโครงการป้องกันและบรรเทาความเดือดร้อนจากน้ำท่วมและภัยแล้ง

ด้วยพระปรีชาสามารถในการทรงเป็นนักคิดและทรงมีคุณูปการต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้นานาอารยประเทศตื่นตัวในการจัดรูปแบบการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดใหม่ ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทที่มีต่อประชาราษฎร์ ที่ได้พระราชทานปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นทางสายกลางแบบพอประมาณ การบริโภคอย่างมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอที่จะต้านทานและลดผลกระทบ

จากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ปรัชญาดังกล่าวนี้ สามารถนำไปใช้ได้อย่างสอดคล้องกันทั่วโลกในยุคแห่งโลกาภิวัตน์อันฉับไวนี้ รวมทั้งสนับสนุนความเพียรพยายามขององค์การสหประชาชาติในการส่งเสริมการพัฒนาคน โดยมีเป้าหมายศูนย์กลางในการพัฒนา คือ ความอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืนของประชาชน

ด้วยรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์นี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายมีปณิธานที่จะเชิดชูส่งเสริมประสบการณ์อันทรงคุณค่าและแนวทางการปฏิบัติจากโครงการพัฒนาที่ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และช่วยจุดประกายแนวความคิดในปรัชญาดังกล่าวสู่นานาประเทศต่อไป ในโอกาสนี้ ข้าพระพุทธเจ้ามีความปลื้มปีติและภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์แด่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

หนังสือชุด จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา เป็นหนังสือชุดจำนวน ๑๔ เล่ม ประกอบด้วย

๑. หลักการทรงงาน
๒. รากฐานความมั่นคงของมนุษย์
๓. น้ำคือชีวิต
๔. ปราชญ์แห่งดิน
๕. รักษ์ป่า : รักษาสิ่งแวดล้อม
๖. วิถีแห่งดุลยภาพ
๗. ทฤษฎีใหม่
๘. ชะลอน้ำ : เพิ่มความชุ่มชื้น
๙. กำแพงธรรมชาติที่มีชีวิต
๑๐. พลังงานสีเขียว
๑๑. จากน้ำเสียสู่น้ำใส
๑๒. พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต
๑๓. ผลสำเร็จสู่ประชาชน
๑๔. พระเกียรติเกริกไกร

จัดทำโดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
เลขที่ ๒๐๑๒ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖
ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๔๔๗-๘๕๐๐ โทรสาร ๐-๒๔๔๗-๘๕๖๒ www.rdpb.go.th

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ	เลขาธิการ กปร.
๒. นายโกวิทย์ เพ่งวาณิชย์	รองเลขาธิการ
๓. หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์	รองเลขาธิการ

คณะทำงาน

๑. นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์	รองเลขาธิการ ประธานคณะทำงาน
๒. นายปวัตร์ นวะมะรัตน	ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ภาคเหนือ
๓. นางสุพร ตรีนรินทร์	ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน
๔. นางศศิพร ปาณิกบุตร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการพิเศษ
๕. นายศุภรัชต์ อินทราวุธ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการพิเศษ
๖. นางกุญชัชญา ทองคำ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
๗. นายอิทธิพล วรนุช	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
๘. นางสาวณัฐฤดี แสนทวีสุข	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๙. นางสาวปุญชรัสมิ์ ราศรี	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

ภาพประกอบ

ฝ่ายโสตทัศนศึกษา สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงาน กปร.

พิมพ์ที่

บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

ปีที่พิมพ์

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ISBN 978-974-7569-16-2

สำนักงบประมาณ

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
Office of the Royal Development Projects Board (Rdpb)

เลขที่ ๒๐๑๒ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๔๔๗-๘๕๐๐ โทรสาร ๐-๒๔๔๗-๘๕๖๒
www.rdpb.go.th

ISBN 978-974-7569-16-2